

- оптимізацію системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів;
- поетапну інтеграцію національної системи страхування с міжнародним страховим ринком;
- розширення переліку страхових послуг, підвищення їх конкурентоспособності;
- розширення інфраструктури страхового ринку;
- привлечення страхового ринку к решению важнейших вопросов социального страхования;
- качественное обслуживание клиентов страховыми компаниями;
- расширение взаимодействия страховых организаций с кредитными учреждениями, инвестиционными компаниями и другими структурами, которые аккумулируют долгосрочные ресурсы;
- диверсифікацію страхового портфеля страхових компаній;
- увеличение ликвидности страховых резервов.

Реализация данных рекомендаций будет способствовать совершенствованию механизма функционирования страхового рынка Украины в ближайшей перспективе и, как следствие, улучшению состояния на смежных финансовых рынках и в экономике государства в целом.

Литература

1. Ткаченко Н.В. Вплив іноземного капіталу на розвиток страхової системи України // Фінанси України. – 2007. – №6. – С.115-122.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 351с.
3. Романенко Євген. Ринок страхування: тенденції та проблеми // Персонал. – 2007. - №1. С.24-32.
4. www.dfr.gov.ua - Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України.
5. www.uainsur.com - Ліга страхових організацій України.
6. Плиса В.Й. Страхування. Навчальний посібник. 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 392с.

УДК 657.422.1

КОНЦЕПЦІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ СУБ'ЄКТІВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

**Боканьова О. Ю.
Демідова О. М.**

Актуальність теми

В період ринкової економіки в діяльності суб'єктів реального сектору (далі СРС) економіки набуває все більшої ваги таке явище як – фінансові ризики. На

думку багатьох вчених в даній галузі, однією з ключових проблем планування діяльності СРС є невизначеність середовища, що формується під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Оскільки планування діяльності СРС та управління фінансовими ризиками ґрунтується на загальних принципах та методології, стає зрозуміло, що одночасно з підвищенням міцності ринкових економічних відносин повинен здійснюватися і перегляд методичних основ управління фінансовими ризиками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз останніх досліджень і публікацій за проблемою фінансових ризиків свідчить про те, що висока значущість фінансового ризику СРС, а також складність його визначення актуалізують проблему вдосконалення управління фінансовими ризиками. На вирішення цієї проблеми спрямовані дослідження Г.Ф. Азаренкова [1], В.В. Вітлінського [2], О.О. Терещенка [3], В.В. Галасюка [4], І.Ю. Івченка [5], І. О. Бланка [6], Л. О. Коваленко [7] та інших вчених в даній галузі.

Постанова цілей

Проаналізувавши дослідження вищезазначених науковців, виявлено наявність недостатньо висвітлених аспектів у діяльності СРС в умовах фінансового ризику. Тому поставлена за мету розробка концепції удосконалення механізму управління фінансовими ризиками, підвищення фінансової стійкості та кредитоспроможності СРС та деталізація визначення поняття управління фінансовими ризиками.

Виклад основного матеріалу

Під управлінням фінансовими ризиками СРС розуміють процес передбачення і нейтралізації їх негативних фінансових наслідків, пов'язаних з їх ідентифікацією, оцінкою, профілактикою і страхуванням. Політика управління фінансовими ризиками являє собою частину загальної фінансової стратегії СРС, яка полягає в розробці системи заходів по нейтралізації можливих фінансових наслідків ризиків пов'язаних із здійсненням різноманітних аспектів фінансової діяльності.

До суб'єктів реального сектору економіки в вітчизняній економічній науці відносять організації галузей матеріального виробництва та сфери виробництва нематеріальних форм багатства та послуг.

На сучасному етапі розвитку економіки України значна увага приділяється дослідженню фінансових ризиків СРС. Під час здійснення своєї діяльності СРС вступає у фінансові відносини з різними економічними суб'єктами. Складність фінансових відносин обумовлює вірогідність виникнення фінансових ризиків [8; с.385].

У сукупності всі ризики СРС впливають на найважливіший показник розвитку національної економіки – темпи росту валового внутрішнього продукту. Ефективний ріст ВВП формується під впливом багатьох факторів. Одним із значущих факторів є обсяг реалізованої промислової продукції, підвищення якого більшою мірою сприяє зростанню інвестицій в основний капітал (рис. 1).

Величина інвестицій завжди має певну частку у складі ВВП, яка може викликати структурні зрушення в народному господарстві, забезпечити технічний прогрес, підвищити якісні показники господарської діяльності на мікро - та макрорівнях.

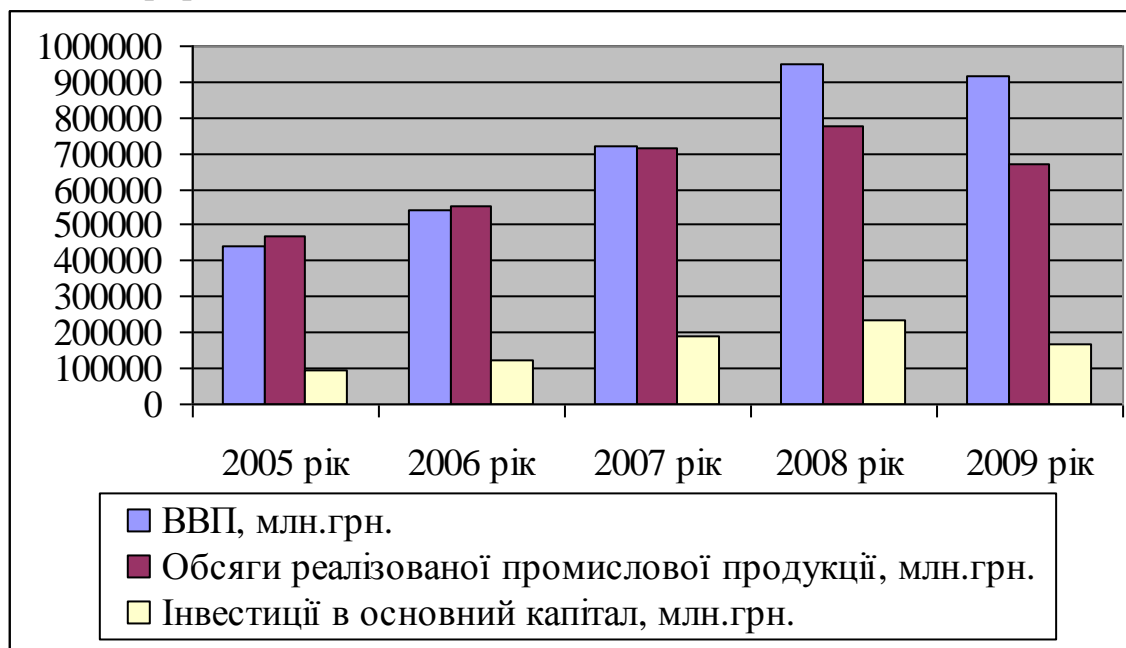

Рис.1. Динаміка реального валового внутрішнього продукту, обсягу реалізованої промислової продукції та інвестицій в основний капітал [9].

Аналізуючи динаміку реального ВВП, обсягу реалізованої промислової продукції та інвестицій в основний капітал, спостерігаємо ріст ВВП в 2005 - 2008 роках, який збільшує обсяги промислової продукції і, як наслідок, виникають джерела інвестицій в основний капітал. Але на графіку досить добре можна простежити значне зниження рівня ВВП в 2009 році, що обумовлено світовою фінансовою кризою [9].

Крім того, варто відзначити, що на величину одержаного прибутку впливає не лише обсяг інвестицій, а й ризик як один з факторів формування прибутку. Зв'язок прибутку та ризику має фундаментальне значення. Перед кожним СРС постає проблема вибору між високим прибутком від ризикових операцій (з небезпекою втратити не тільки прибуток, а й вкладений капітал) та низьким прибутком від безризикових операцій.

Отже, як свідчить світовий та вітчизняний досвід функціонування СРС, саме фінансові ризики є основними чинниками зниження прибутковості. Така проблема в роботі СРС є однією з головних причин їх нестійкого фінансового стану, зниження кредитоспроможності. Наслідком такого становища є наявність великої кількості збиткових підприємств. Так, за офіційними даними, кількість збиткових підприємств в промисловості України складала в 2005 році – 37 %, в 2006 році – 35 %, в 2007 році – 33 %, в 2008 році – 39 %, та в 2009 році – 48 % (рис. 2) [10]. З цих даних бачимо нечітку тенденцію до росту кількості збиткових підприємств. Це свідчить про велику значущість фінансових ризиків у діяльності СРС.

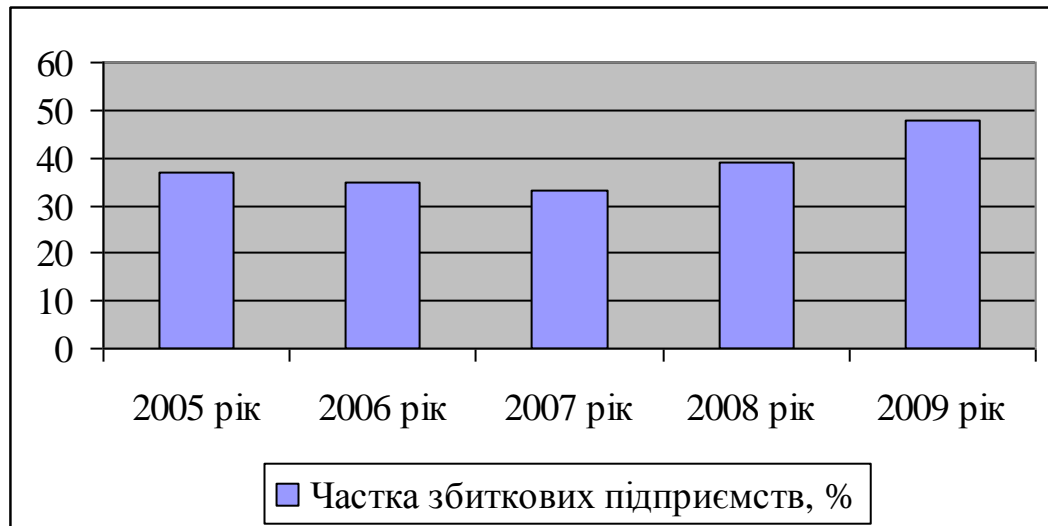

Рис. 2. Динаміка частки збиткових підприємств в Україні [10].

Для зменшення чи уникнення ризиків СРС нами розроблена концепція удосконалення механізму управління фінансовими ризиками (рис. 3).

Дана концепція удосконалення механізму управління ризиками є сукупністю взаємопов'язаних принципів, задач, мети, критеріїв ефективності та механізму управління фінансовими ризиками на основі яких будується стратегія СРС.

Згідно до нашої концепції управління фінансовими ризиками СРС засноване на певних принципах, до яких відносяться принципи [11]:

1. Усвідомлення прийняття ризиків. СРС повинен усвідомлено йти на ризик, якщо він сподівається отримати відповідний дохід від здійснення фінансової операції. Звичайно, по окремим операціям після оцінки рівня ризику можна застосувати тактику « уникнення ризику », але повністю виключити ризик з фінансової діяльності підприємства неможливо.
2. Управління ризиками, що приймаються. До складу портфеля фінансових ризиків повинні включатися переважно ті з них, що піддаються нейтралізації в процесі управління незалежно від їх суб'єктивної чи об'єктивної природи.
3. Незалежність управління окремими ризиками. Ризики є незалежними один від одного і фінансові втрати по одному з ризиків портфеля не обов'язково збільшить ймовірність настання ризикового випадку по іншим фінансовим ризикам, тобто фінансові втрати по різним видам ризиків є незалежними один від одного і в процесі управління повинні нейтралізуватися індивідуально.
4. Співставлення рівня ризиків, що приймаються з рівнем доходності фінансових операцій. СРС повинен приймати в процесі здійснення фінансової діяльності лише ті види фінансових ризиків, рівень яких не перевищує відповідного рівня доходності по шкалі «дохідність – ризик».
5. Співставлення рівня ризиків, що приймаються з фінансовими можливостями підприємства. Очікуваний розмір фінансових втрат СРС, що відповідає тому чи іншому рівню фінансового ризику, повинен відповідати тій частці капіталу, яка забезпечує внутрішнє страхування ризиків.

6. Економічність управління ризиками. Витрати СРС на нейтралізацію відповідного фінансового ризику не повинні перевищувати суму можливих фінансових збитків по ньому навіть при найвищому ступені ймовірності настання ризикового випадку.
7. Врахування факторного часу в управлінні ризиками. Чим довший період здійснення фінансових операцій, тим ширший діапазон супутніх їй ризиків, тим менша можливість забезпечити нейтралізацію їх негативних фінансових наслідків за критерієм економічності управління ризиками.
8. Врахування фінансової стратегії СРС в процесі управління ризиками, що повинно завжди дотримуватися та ні в якому разі не суперечити стратегії.
9. Врахування можливості передачі ризиків. Прийняття ряду фінансових ризиків є неспівставним з фінансовими можливостями СРС по нейтралізації їх негативних наслідків при імовірнісному настанні ризикового випадку.

Метою створення концепція удосконалення механізму управління фінансовими ризиками СРС є зниження фінансових ризиків, забезпечення безпеки СРС економіки та покращення результатів діяльності в умовах невизначеності [8].

До задач управління фінансовими ризиками, що покладені в основу нашої концепції відносяться:

- виявлення можливих фінансових ризиків, що характерні для господарської діяльності СРС економіки;
- оцінка вірогідності настання фінансових ризиків;
- прогнозування можливих об'ємів збитків зв'язаних з реалізацією фінансових ризиків;
- розробка та впровадження стратегії управління фінансовими ризиками.

Механізм управління фінансовими ризиками включає такі етапи:

Етап 1: *визначення та характеристика ризику;*

Етап 2: *виявлення методів оцінки ризику, до яких відносяться:*

ідентифікація ризиків; виявлення джерел і причин їх виникнення; встановлення потенційних зон ризику; виявлення можливих вигод та негативних наслідків від реалізації ризикового рішення.

Етап 3: *розробка стратегії СРС.*

Стратегія СРС в даній концепції полягає в постановці чітких цілей управління фінансовими ризиками, конкретизації визначеності етапів процесу управління фінансовими ризиками та детальній характеристиці процедур на кожному з них. Також до неї належить обґрунтування розроблених та викладених в доступній формі методик оцінки рівня фінансових ризиків, що створює умови для раціонального вибору інструментів управління фінансовими ризиками, якісного інформаційного забезпечення процесів управління фінансовими ризиками та створенні дієвих мотиваційних механізмів, які забезпечують взаємозв'язок винагороди та результатів зниження фінансових ризиків у свідомості працівників підприємства.

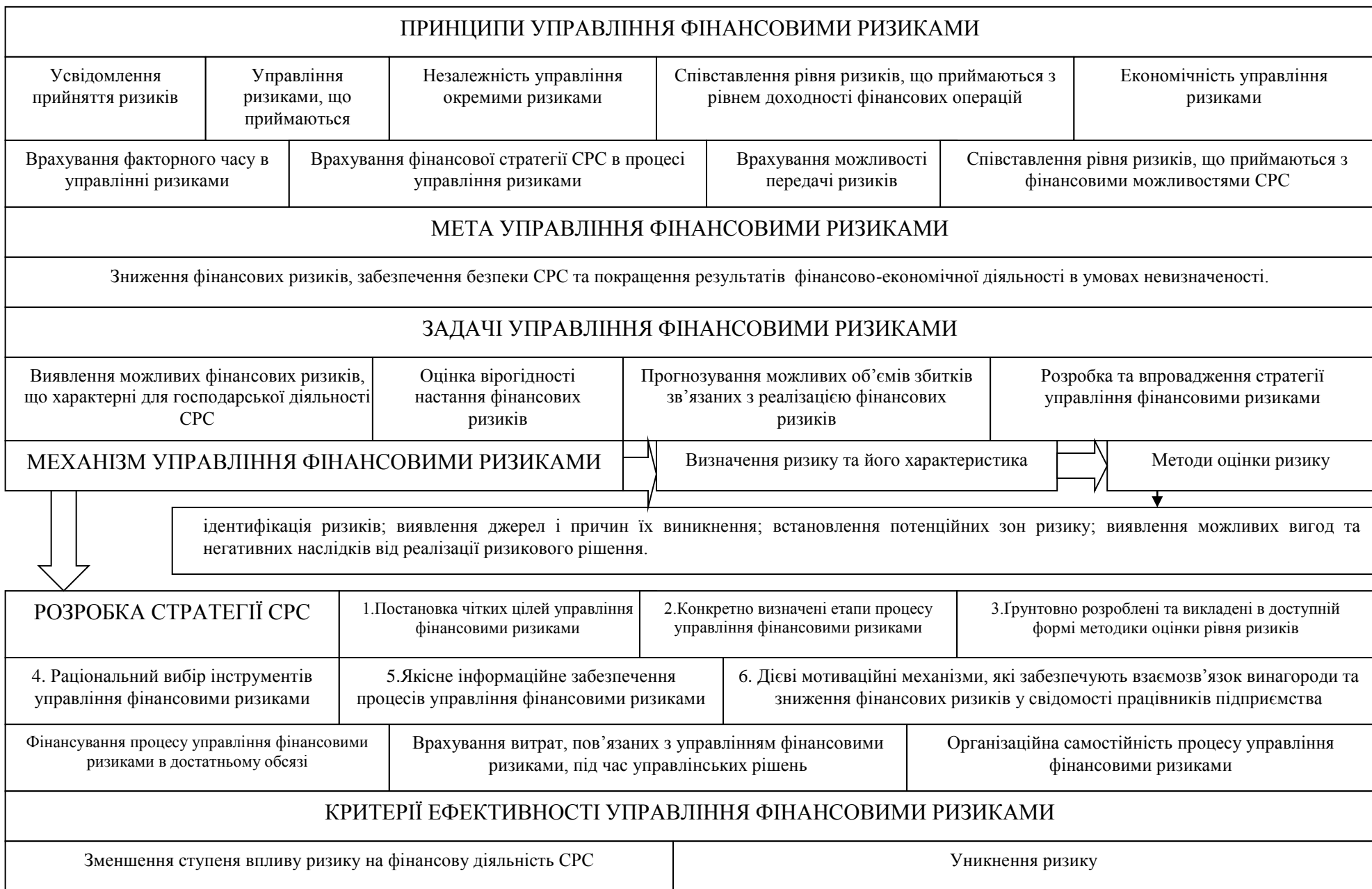

Рис. 3. Концепція удосконалення механізму управління фінансовими ризиками.

Розроблена нами стратегія заснована на принципі організаційної самостійності процесу управління фінансовими ризиками та націлена на фінансування процесу управління фінансовими ризиками в достатньому обсязі з врахування витрат, пов'язаних з управлінням фінансовими ризиками, під час прийняття управлінських рішень [8, с.388].

На основі вищезазначеної стратегії сформульовані критерії ефективності управління фінансовими ризиками, що включають зменшення ступеня впливу ризику на фінансову діяльність СРС або ж навпаки уникнення даного ризику [12; с.100].

Висновки

Практичне значення розробленої концепції визначається тим, що використання запропонованих в роботі висновків та пропозицій спрямоване на розроблення шляхів та заходів, які приведуть до зменшення фінансових ризиків у фінансовій діяльності СРС в умовах невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовища.

Концепція удосконалення механізму управління фінансовими ризиками, покликана забезпечити ефективність прийняття управлінських рішень, яка дасть змогу визначити найменш ризикову стратегію розвитку, та підвищити величину прибутку [8, с.390].

Література

1. Азаренков Г.Ф. Економічний аналіз: Навч. посібник. Ч. 2. – Харків: Вид-во ХНУ, 2004. – 232 с.
2. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія. –К.: КНЕУ, 2004. – 480 с.
3. Терещенко О.О. Антикризове управління на підприємстві: Монографія. – 2-ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2006. –268 с.
4. Галасюк В., Галасюк В. SGMCA – спрощений метод оцінки кредитоспроможності компаній на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку / Галасюк В., Галасюк В. // Вісник НБУ. – 2006. – № 10. – С. 14–17.
5. Івченко І.Ю. Економічні ризики: Навч. посібник. – К.: Центр навч. літ., 2004. – 304 с
6. Бланк И. А. Управление финансовыми рисками / И.А. Бланк - К.: Ника-Центр, 2005. - 600 с.
7. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./ Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова - 3-тє вид., випр. і дооп. - К.: Знання, 2008. - 483 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
8. Піскунов Р. Управління фінансовими ризиками з метою регулювання руху грошових потоків/ Р.Піскунов, В.Бордюг, О.Хвещук// Вісник Національного університету "Львівська політехніка". - 2007. - №23(606). - С. 385-390.
9. <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Офіційний сайт Державного комітету статистики України.

10. www.minfin.gov.ua/ - Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
11. Некрасова А.В., Пастухов В.М. Управління фінансовими ризиками в Україні в сучасних умовах - http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_4/Pastuhov_409.htm
12. Лактионова А.А., Украинская О.А. Концепция управления финансовыми рисками предприятия / Лактионова А.А., Украинская О.А. // Экономика і організація управління. – 2008. - № 3. - С. 89-103.

УДК 332.14:621(477)

ПЕРСПЕКТИВЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ МАШИНОСТРОЕНИЯ В УКРАИНЕ

Бондарь Д.В.
Стрелина. Е.Н.

Проблема: рассмотрение проблем современного состояния машиностроения в Украине и оценка перспектив выхода отрасли на качественно новый уровень развития.

Анализ: Машиностроение является одной из базовых, наукоемких отраслей промышленности Украины. Уровень развития предприятий данной отрасли требует качественного повышения и перехода к внедрению инновационных технологий производства и управления. Экономическим проблемам выхода машиностроения на качественно новый уровень развития в Украине в настоящее время уделяется недостаточно внимания учеными и практиками Украины. Изучением проблем по данному направлению и обоснованием путей их решения занимаются такие ученые и практики как: Софронова М.С., Кривуля А.В., Злотник М.В., Скударь Г.М., Савчук А.В. и другие [4,7].

Цель статьи: на основе анализа современного состояния машиностроения в Украине обосновать необходимость и возможность перехода отрасли на использование современных технологий.

Основная часть:

На данном этапе машиностроение Украины находится в состоянии кризиса, что пагубно сказывается как на отдельных отраслях этого сектора экономики, так и на промышленности в целом.

В настоящее время состояние предприятий машиностроения Украины характеризуется такими количественными и качественными показателями:

- изношенность основных производственных фондов составляет в среднем 70%;
- неспособность самостоятельно разрабатывать, создавать и запускать в серийное производство новую продукцию;
- низкая способность, в большинстве своём, производить конечную продукцию;
- низкая эффективность производства;